Teuhidi dhe llojet e tij

التوحيد وأنواعه

< باللغة الألبانية >

Abdullah Ahmed El-Huvejl

عبد الله بن أحمد الحويل

Përktheu: Jusuf Kastrati

ترجمة: يوسف كاستراتي

Teuhidi dhe llojet e tij

PËRKUFIZIMI I FJALËS “TEUHID”

Kuptimi gjuhësor:

Fjala *teuḥĩd* (توحيد) rrjedh nga folja arabe *ueḥḥade* (وحّد) që do të thotë *njësoj* (me njësue), por ka edhe kuptimin *veçoj* (me veçue).

Kuptimi sheriatik:

Teuhidi është njësimi i Allahut të Lartësuar:

1. në të qenët Zot, që në arabisht quhet “teuhĩd er-rubũbijje” (توحيد الربوبية).

2. në adhurim, që në arabisht quhet “teuhĩd el-ulũhijje” (توحيد الألوهية).

3. në emrat dhe cilësitë e Tij, që në arabisht quhet “teuhĩd el-esmai ue’ṣ-ṣifat” (توحيد الأسماء والصفات).

LLOJET E TEUHIDIT

Teuhidi ndahet në tri lloje:

1. Teuhid er-rubũbijje (توحيد الربوبية).

2. Teuhid el-ulũhijje (توحيد الألوهية).

3. Teuhid el-esmai ue’ṣ-ṣifat (توحيد الأسماء والصفات).

Përkufizimi i Teuhidit er-rubũbijje:

Teuhidi er-rubũbijje është njësimi i Allahut të Madhëruar në:

1. krijim (الخلق) 2. sundim (الملك) 3. rregullim (التدبير).

Ose, thënë ndryshe:

Teuhid er-rubũbijje quajmë njësimin e Allahut në veprat e Tij.

Prej veprave të Tij janë: krijimi, furnizimi, dhënia jetë, dhënia vdekje, zbritja e shiut, mbirja e bimëve, e pemëve etj.

Argumentet Kuranore për këtë lloj të Teuhidit:

﴿ أَلاَ لَهُ الْخَلْقُ وَالأَمْرُ ﴾

﴾**Vetëm Atij i përket Krijimi dhe Urdhërimi.**﴿[1]

﴿ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ﴾

﴾**Allahut i përket sundimi i qiejve dhe i Tokës.**﴿[2]

﴿ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاءِ وَالأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيَّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلاَ تَتَّقُونَ ﴾

﴾**Thuaj: "Kush ju ushqen nga qielli dhe Toka? Kush mundëson të dëgjuarit dhe të parit? Kush mund të nxjerrë të gjallën nga e vdekura dhe të vdekurën nga e gjalla? Kush i drejton gjërat?" Ata do të thonë "Allahu". E ti (o Muhamed) thuaj: "Atëherë, përse nuk e keni frikë Atë?"**﴿[3]

Përkufizimi i Teuhidit el-ulũhijje:

Teuhidi el-ulũhijje është njësimi i Allahut në veprat e robërve të Tij.

Prej veprave të robërve të Tij janë: namazi, agjërimi, haxhi, mbështetja, betimi, frika, shpresa, dashuria etj.

Argumentet Kuranore për këtë lloj të Teuhidit:

﴿ وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالإِنسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ ﴾

﴾**Xhinët dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë.**﴿[4]

﴿ وَاعْبُدُواْ اللَّهَ وَلاَ تُشْرِكُواْ بِهِ شَيْئًا ﴾

﴾**Adhuroni Allahun dhe mos i shoqëroni Atij asgjë (në adhurim).**﴿[5]

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلاَّ نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴾

﴾**Ne nuk kemi nisur asnjë të dërguar para teje, që të mos i kemi shpallur se: "S'ka zot tjetër përveç Meje, andaj më adhuroni (vetëm) Mua!"**﴿[6]

Përkufizimi i Teuhidit el-esma' ue'ṣ-ṣifat:

Teuhidi el-esma' ue'ṣ-ṣifat është përshkrimi i Allahut me emrat e Tij të bukur dhe cilësitë e Tij të përsosura, me të cilët e ka përshkruar Ai Vetveten dhe me të cilët e ka përshkruar i Dërguari i Tij, Muhamedi (paqja dhe lavdërimi i Allahut

---

[1] Suretu el-a'rafë, 54.
[2] Suretu al-'imran, 189.
[3] Suretu Junus, 31.
[4] Suretu edh-dharijat, 56
[5] Suretu en-nisa, 36.
[6] Suretu el-enbija, 25.

qofshin mbi të) pa i përshkruar formë dhe pa bërë shëmbëllim, shtrembërim a mohim.

Argumentet Kuranore për këtë lloj të Teuhidit:

﴿ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾

﴿Asnjë send nuk është si Ai; Ai është Dëgjuesi, Shikuesi.﴾[7]

﴿ وَلِلَّهِ الأَسْمَاء الْحُسْنَى فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُواْ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ ﴾

﴿Allahu ka emrat më të mirë, andaj thirreni me ta dhe hiquni nga ata që bëjnë shtrembërime me emrat e Tij. Ata kanë për t'u shpërblyer (me dënim) për veprimet e tyre.﴾[8]

ÇËSHTJE TË RËNDËSISHME

Çështja e parë:

Që të tri llojet e Teuhidit janë të lidhura ngushtë me njëra-tjetrën dhe, në asnjë mënyrë, nuk mund të ndahen. Pra, nëse ndokush zbaton në veten e tij një lloj të Teuhidit por kundërshton një tjetër, ai assesi nuk mund të quhet *muvahhid* (موحّد) (jetësues i Teuhidit).

Çështja e dytë:

Duhet ditur patjetër se jobesimtarët të cilët i luftoi i Dërguari i Allahut, Muhammedi ﷺ e pranonin Teuhidin rububijje, pra besonin se Allahu është Krijuesi, Furnizuesi, Ai që jep jetë dhe vdekje, Ai prej të Cilit vjen dobia dhe dëmi, Rregulluesi i të gjitha çështjeve e kështu me radhë, mirëpo kjo nuk i bëri ata që të hyjnë në Islam. Argument për këtë është thënia e Allahut:

﴿ قُلْ مَن يَرْزُقُكُم مِّنَ السَّمَاء وَالأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالأَبْصَارَ وَمَن يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيَّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَن يُدَبِّرُ الأَمْرَ فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَقُلْ أَفَلاَ تَتَّقُونَ ﴾

﴿Thuaj: “Kush ju ushqen nga qielli dhe Toka? Kush mundëson të dëgjuarit dhe të parit? Kush mund të nxjerrë të gjallën nga e vdekura dhe të vdekurën nga e gjalla? Kush i drejton gjërat?” Ata do të thonë “Allahu”. E ti (o Muhamed) thuaj: “Atëherë, përse nuk e keni frikë Atë?”﴾[9]

---

[7] Sureja esh-shura, 11.
[8] Sureja el-a’rafë, 180.
[9] Suretu Junus, 31.

Çështja e tretë:

Teuhidi uluhijje (i adhurimit) është çështja kryesore në të cilën thirrën të dërguarit, sepse ai është baza mbi të cilën ndërtohen të gjitha veprat dhe pa të cilën nuk vlen asnjë vepër. Në qoftë se nuk jetësohet Teuhidi, atëherë ndodh e kundërta e tij, e që është shirku. Teuhidi ishte shkaku i armiqësisë ndërmjet të dërguarve dhe popujve të tyre, prandaj ne duhet të kujdesemi për të, t'i mësojmë çështjet e Teuhidit dhe t'i kuptojmë bazat e tij.

Marrë nga libri "Teuhidi i thjeshtësuar", Abdullah El-Huvejl